

OPONENTSKÝ POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autor: Přemysl Kubát

Název práce: Nepochopitelná slova

Oponent: Prof. PhDr. Jaroslav Oliverius, CSc.

Mimořádný a výjimečný charakter této diplomové práce signalizuje již její titul: Nepochopitelná slova. Pod tímto názvem se skrývá náročný badatelský úkol zaměřený na arabskou předislámskou poezii. Autor vyšel z předpokladu, že předislámská poezie je svou povahou poezií orální a rozhodl se zkoumat a analyzovat ji ve světle orálně-formulaické teorie M. Parryho a A.B. Lorda, k níž tito badatelé dospěli studiem homérských eposů a jihoslovanských heroických zpěvů. Klíčovým pojmem jeho dalších analýz se stala "formule", kterou podle Lordovy definice chápe jako časem prověřené, ustálené slovní spojení, používané k vyjádření dané myšlenky a přesně zapadající do daného metra. Přijímá také tři základní kritéria, která Lord stanovil pro určení orální povahy díla. Je to formulaičnost, řídký výskyt syntaktického přesahu nutného z jednoho verše do druhého /enjambement nutný/ a tematická stabilita dané literatury.

Jako první otázku si vytyčil, co přesně lze v předislámských poetických textech označit za formuli a jaká je míra jejich formulaičnosti. K této problematice vyšly již v 70. letech dvě základní studie. První napsal James Monroe /Oral Composition in Pre-Islamic Poetry, 1972/ a autorem druhé je Michael Zwettler /The Oral Tradition of Classical Arabic Poetry, 1978/. Diplomant se kriticky vyrovnává s některými jejich závěry, zvláště poukazuje na nepřesné rozlišení slovních a strukturních formulí u J. Monroea.

Analýzu formulaičnosti provádí diplomant na rozsáhlém souboru textů Muḥaddalijāt, sedmi mu'allaqā a qasīdy al-Burda. Z analýzy celého tohoto souboru dokládá 127 formulí.

Zkoumá dále otázku provázanosti jednotlivých meter a jejich formulí, tedy případy, kdy jedna formule může být sdílena více metry. Z celkového počtu doložených formulí /127/ zjistil 24 formulí sdílených, z nichž

většina sdílela metra *ṭawīl* a *kāmīl*.

Zásadní význam přikládá roli paměti a s tím souvisejícím okolnostem, které kompozici básně provázejí. Rozlišuje přitom poezii příležitostnou, která je dílem daného okamžiku, poezii cílenou, kde lze předpokládat určitý stupeň přípravy předem, a poezii s širší společenskou funkcí, která může být skládána po delší časové období.

V úvahách o procesu orální kompozice veršů předislámských básníků věnuje diplomant také velkou pozornost souvislosti metra a obsahu, skupinám veršů provázaných metricky a významově a tvořících stabilní jádra jednotlivých tematických celků básní. Aby získal dostatečné množství takových kompaktních celků, analyzoval ve sbírce *Mufaḍḍalījāt* všechny verše složené v metrech *baṣīṭ*, *kāmīl* a *wāfir*, tedy celkem cca 1139 veršů. Zjistil, že nejvíce kompaktních celků se vyskytuje ve výrazných poetických obrazech, nejčastěji v *naṣību* a *raḥīlu*, zatímco *maḍḥ* je zastoupen je zastoupen poměrně málo.

V závěru autor konstatuje, že předislámská poezie je původní, formulaická, orální a z osmdesáti procent je skládána při přednesu.

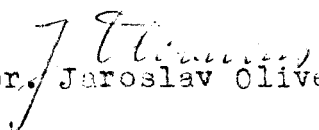
Velký prostor je v práci vyhrazen přílohám. První příloha obsahuje seznam formulí s přesným uvedením pramene a metra, druhá příloha uvádí průběh metra textů zkoumaných pro analýzu kompaktních celků.

Z á v ě r

Diplomant Přemysl Kubát předložil neobyčejně vyzrálou, původní, podnětnou a promyšleně koncipovanou práci. Osvědčil v ní znamenitou arabistickou erudici, badatelské zaujetí, kritický nadhled a náležitou obezřetnost při formulování vlastních závěrů. Jeho práce naznačuje také směry a možnosti dalšího výzkumu. Vyžadovala bezpochyby mimořádné pracovní úsilí a soustředění.

Navrhuji, aby byla hodnocena nejvyšší klasifikační známkou a uznána jako práce rigorózní.

9. září 2010

Prof. PhDr. , CSc.